

МЕЖДИНЕН ОТЧЕТ

за изпълнението на

Национален план за действие за насърчаване на равнопоставеността на жените и мъжете за 2008 -2009 г. за периода до 31.12.2008 г.

- I. Държавна политика за насърчаване на равнопоставеността на жените и мъжете**
- II. Насърчаване на равнопоставеността на жените и мъжете в икономическите дейности**
- III. Насърчаване на равнопоставеността на жените и мъжете в образованието, здравеопазването и културата**
- IV. Насърчаване на съвместяването на професионалните и семейните задължения на жените и мъжете**
- V. Насърчаване на равнопоставеността на жените и мъжете в процесите на взимане на решения**
- VI. Премахване на насилието, основано на пола и трафика на хора**
- VII. Действия за премахване на съществуващите в обществото джендър стереотипи**

Насърчаването на равенството и недискриминацията, които са приоритет на Европейския съюз в съответствие с член 13 от Договора за Европейската общност, остават постоянно във фокуса на вниманието, както на европейските структури, така и на държавите-членки. Общностното право определя изискванията и служи за основа за изграждането на цялостна европейска и, съответно, национална антидискриминационна политика и политикат на равнопоставеност. Това намира израз в постоянно усъвършенстване и стремеж към пълно и последователно прилагане на законодателството и съответните политики.

Членството на България в Европейския съюз изисква както хармонизиране на националното законодателство с правото на Европейската общност, така и провеждане на практически мерки в унисон с практиката от европейските страни за внедряване на подход за насърчаване на равните възможности на мъжете и жените. Този подход е комплекс от много и разнообразни дейности в различни сфери на обществения и икономическия живот, които имат за цел:

- повишаване чувствителността на институциите на държавната и местна власт по отношение на равнопоставеността на половете
- разработване и внедряване на т. н. джендър индикатори в националната статистика, които да отчитат промяната в положението на мъжете и жените от прилагането на дадена политика

- създаване на контактни групи от представители на държавните институции, социалните партньори и неправителствените организации за провеждане на изследвания и проучвания на всички сфери на обществения живот чрез интерсекция за идентифициране на видовете дискриминация - етническа, социална и на признак пол и търсене на пресечните им точки
- създаване на институционална подкрепа за оказване на правна помощ и услуги на лица, жертви на дискриминация
- въвличане на медите за провеждане на информационни кампании за промяна на стереотипите и нагласите в обществото с цел насърчаване на равните възможности на жените и мъжете
- насърчаване на жените за пълноправно участие в политическия и обществен живот
- насърчаване на работодатели за създаване на условия на работниците за съвместяване на професионалния със семейния живот
- въвличане на социалните партньори в процеса на утвърждаване на равнопоставеността на половете

Голямата част от мерките от Националния план за действие за насърчаване на равнопоставеността на жените и мъжете за 2008-2009 г. са базови и принципни. Всеки етап на планиране, вземане на решения и процесите на оценка на етапите от тяхното прилагане в институциите и организациите са обвързвани с принципа на равнопоставеност на жените и мъжете.

Раздел I. “Държавна политика за насърчаване на равнопоставеността на жените и мъжете”

По поръчка на Министерство на труда и социалната политика през 2008 г. бе проведено национално изследване за проучване на нагласите на населението по отношение принципите на политиката на равнопоставеност на половете и на причинно-следствените връзки между факторите, които пораждат тези нагласи. Проучването имаше за цел да установи някои базисни обществени нагласи и да изследва състоянието на равнопоставеността на жените и мъжете в България в различните сфери на обществения, икономическия и политическия живот. Основна задача на изследването бе изясняването на това доколко обществото възприема дори основните, базисни принципи, върху които се гради политиката на равнопоставеност между половете; изясняването на причинно-следствените връзки между факторите, които пораждат тези нагласи, с цел да се предвиди възможната обществена подкрепа за мерките, които да се предприемат за постигане целите на тези политики на равноправие на половете.

Експертна група към Министерство на труда и социалната политика разработи Национална стратегия за насърчаване на равнопоставеността на половете за периода 2009 – 2015 г. Стратегията бе одобрена от Министерски съвет на 10 декември 2008 г. Тя е в съответствие с Европейската пътна карта за равенство на жените и мъжете (2006-

2010), одобрена от Европейската комисия на 1 март 2006 г.; Директива 2006/54/ЕО от 5 юли 2006 г. за прилагане на принципа на равните възможности и равното третиране на жените и мъжете в областта на заетостта и професиите (преработена); Европейския пакт за равенство на жените и мъжете и Новата социална визия за Европа.

Стратегията е съобразена с поетите ангажименти на България за насърчаване на равното третиране на жените и мъжете - Конвенцията на ООН за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените; заключителните актове от международните конференции на ООН от 90-те години, отнасящи се до правата на жените; IV-та Световна конференция за жените, Пекин'95 и други незадължителни юридически актове с голямо политическо значение.

Основната цел на Стратегията за насърчаване на равнопоставеността на половете за периода 2009-2015 г. е създаването на гаранции за равно третиране, равен достъп до ресурсите на обществото и равно участие при взимането на решения на жените и мъжете в Р България с оглед успешната им личностна и социална реализация и стимулиране на равнопоставеност на жените и мъжете във всички сфери на обществения, икономическия и политическия живот на страната.

За периода 1 юни – 15 декември 2008 г. Министерството на труда и социалната политика е провело обучение на 160 представители на държавни институции на национално и местно ниво в областта на защитата на човешките права и равните възможности на жените и мъжете и стратегията на Европейския съюз за съчетаване на подхода за общоприложима политика за равенство на половете с общи временни мерки за постигане на баланс по отношение на възможностите и представителството на жените и мъжете.

През 2008 г. Националният статистически институт започна да подава всички данни по пол, изиквани от Европейската икономическа комисия. Във връзка с подготовката на Световна програма за развитие на джендър статистиката е извършено наблюдение на джендър статистиката в България. Националният статистически институт през 2008 г. участва в обсъждането на система от международно сравними показатели за всички форми на насилие върху жените.

През 2008 г. Националният статистически институт участва в петата работна сесия на Икономическата комисия на Европа и на конференцията по джендър статистика, на която е разгледан проект на наръчник по джендър статистика.

Държавната агенция за бежанците при Министерски съвет е извършила проучване по възраст, пол и принадлежност към социална група на търсещите закрила и получили статут на бежанец или хуманитарен статут в Република България. Агенцията е актуализирала стандартните оперативни процедури за противидействие на сексуалното и свързаната с пола насилие сред търсещите закрила и получили статут на бежанец или хуманитарен статут в България.

Министерството на извъредните ситуации гарантира равни възможности за жените и мъжете при подбор на служители и при израстване в кариерата. В сруктурата на МИС работят 1806 души, от които 526 жени или почти 30% от всички служители са

жени, като има дирекции, в които преобладават жените – Главна дирекция “Национална система 112” работят 240 жени и 51 мъже, в общата администрация на МИС работят 85 души, от които 54 жени и 31 мъже. Преминалите през квалификационно обучение служители на МИС през 2008 г. са 132 души, от които 70 жени и 62 мъже.

Министерството на транспорта е организирано в рамките на ежегодните обучителни програми обучение за повишаване на капацитета на неговата администрация по отношение на спазване на човешките права и равните възможности за жените и мъжете.

Раздел II “Насърчаване на равнопоставеността на жените и мъжете в икономическите дейности”

През 2008 г. са предприети редица инициативи за преглед на законодателството за съответствие с европейското право по отношение на принципа за равнопоставеност на жените и мъжете.

Сключено бе рамково споразумение между Министерството на труда и социалната политика и Комисията за защита от дискриминация за съвместни действия за провеждане на национална информационна кампания за намаляване и премахване на разликата в заплащането на труда на жените и мъжете. Проведени са 4 съвместни семинара в градовете Плевен, Видин, Пловдив и Велико Търново, в които са участвали над 130 представители на всички заинтересовани страни.

При разработването на проекти за нови законови и подзаконови актове е съблюдувано съответствието с принципа за равно третиране на жените и мъжете. В изпълнение на Плана за действие към Рамковата програма за равноправното интегриране на ромите в българското общество, които са насочени към формиране на култура на равнопоставеност сред ромските жени за пълноценно индивидуално, социално и икономическо участие в обществения живот, Националният съвет за сътрудничество по етническите и демографските въпроси към Министерския съвет участва активно в работата по проблемите на ромските жени съвместно с неправителствени организации и участва в мероприятията им, с цел идентифициране проблемите на ромските жени.

Агенцията по заетостта реализира проекти за повишаване на икономическата активност на жените на пазара на труда – Проект “Фамилни центрове за деца”, Национална програма „Подкрепа на майчинството”, Програма „Асистенти на хора с увреждания”, Национална програма “Помощ за пенсиониране”. Осигурена е възможност за участието на жени от рискови групи на пазара на труда (млади жени, родители, които се грижат за деца с увреждане, жени над 50-годишна възраст) в курсове за професионална квалификация и преквалификация, които да повишават пригодността им за заетост, включително и за самонаемане.

Министерството на икономиката и енергетиката, дирекция „Политика по отношение на предприятията”, в сътрудничество с Програмата за развитие на ПРООН и чрез Проект “Заетост чрез подкрепа на бизнеса”, осъществи проект “Техностарт” за провеждане на конкурс за завършващи студенти за стартиране на иновативни предприятия. Проектът има за цел да подпомогне младите хора с висше образование и иновативни бизнес идеи да започнат самостоятелен бизнес, като им се предостави безвъзмездна финансова помощ. Общият бюджет на този проект за 2008 г. е 222 000 лв.

През 2008 година в изпълнение на дейностите за популяризирането на мерките от Програмата за развитие на селските райони Министерството на земеделието и храните проведе информационна кампания „Пътуващи екипи за съвети в земеделието – от врата на врата”. Информационната кампания премина по две паралелни схеми: семинари в областните градове и открити информационни дни във всеки общински център (включително големи села) по графици, които бяха публикувани на сайта на МЗХ.

По време на кампанията бяха проведени срещи, семинари и други мероприятия за информиране на земеделските производители за мерките от програмата, по които могат да кандидатстват. Основно кампанията е реализирана от служители на Министерството на земеделието и храните – дирекция „Развитие на селските райони”, Главна дирекция „Земеделие”, областните дирекции „Земеделие”, общинските служби по земеделие, както и от Националната служба за съвети в земеделието и областните служби за съвети в земеделието. Общият брой на участниците в областните семинари и в откритите информационни дни за цялата кампания е над 10 000. Констатиран е повишен интерес от страна на жените към мерките „Полупазарни стопанства в процес на реструктуриране” и „Създаване на стопанства на млади фермери”. Изменени са форматите на отчетите и през 2009 г. ще бъдат включени и допълнителни изисквания за събиране на данни за съотношение мъже/жени при участие в разяснителни кампании, обучаващи семинари и реализирани проекти по Европейските програми.

Програмата за развитие на селските райони 2007-2013 г. (ПРСР) по мярка 111 „Професионално обучение, информационни дейности и разпространение на научни знания” дава възможност за безплатно обучение (включително път, храна и нощувки) на мъжете и жените, заети в земеделието. По време на всички разяснителни кампании по ПРСР на земеделските производители се представят възможностите за обучение в областта на селското стопанство и се насърчава включването им в курсове и семинари. В рамките на обявата за набиране на проекти за обучение по мярка 111 в периода от 1 август до 31 октомври 2008 г. са представени 91 проекта от обучаващи организации.

Националната служба за съвети в земеделието (НССЗ) към Министерството на земеделието и храните изпълнява дейности по Мярка 143 „Предоставяне на съвети и консултиране в земеделието в България и Румъния” от Програмата за развитие на селските райони на Р България (2007 – 2013 г.). През 2008 година са изготвени 2 604 комплекта съветнически услуги по мерки „Агроекологични

плащания” и „Създаване стопанства на млади фермери”. От общия брой комплекти, изготвени за бенефициенти жени, справка по тримесечия е следната:

1. през юни 2008 г. – 1 603 бр., от които 466 бр. на бенефициенти жени (29,7 %);
2. през септември 2008 г. – 449 бр., от които 184 бр. на жени (40,9 %);
3. през януари 2009 г. – 552 бр., от които 230 бр. на жени (42,7 %).

В резултат на провежданите от Министерството на земеделието и хрените информационни кампании, както и целенасочената разяснителна политика на експертите от Националната служба за съвети в земеделието, се наблюдава 13 процентно увеличение на бенефициентите-жени, на които са подготвени проекти от НССЗ в рамките на мярка 143.

По въпросите на равнопоставеността на жените и мъжете Националната служба за съвети в земеделието работи активно и в тясно сътрудничество с неправителствения сектор. През 2008 г. НССЗ бе партньор на Европейския институт и Агенция Стратегма по Проект „ОСП - двигател за развитието на българските селски райони”. В кампанията са участвали експерти от всички областни служби на НССЗ, оказали съдействие по уведомяване и осигуряване на присъствие на не малък брой потенциални бенефициенти, земеделски производители.

Раздел III ”Насърчаване на равнопоставеността на жените и мъжете в образованието, здравеопазването и културата”

Министерството на образованието и науката популяризира в образователната система политиката по равнопоставеност на жените и мъжете. През 2008 г. неправителствени организации са обучавали педагогическите кадри и ученици и са разпространени обучителни материали в цялата образователна система. Разработени са приоритети по схема за предоставяне на безвъзмездна помощ и един от приоритетите е свързан с гражданското образование по въпросите на превенцията от насилие и джендър равенството.

За насърчаване на равнопоставеността на жените и мъжете в сферата на културата се провежда регулярно обучение на експерти от регионалните експертно-консултантски и информационни центрове «Читалища» в областните градове. Тези центрове съвместно с партньорски институции осъществяват мерки по равнопоставеността на половете.

Със съдействието на Министерството на културата в град Смолян е проведен двудневен регионален семинар за представители на читалищата, директори на културни институции, училища, детски градини, граждански сдружения, медии и др. Обучението е насочено към възможността за превръщането на читалищата в обществени центрове, предлагащи информация и консултации по различни проблеми на гражданското общество, включително и по джендър проблемите. Участниците са запознати с международните изисквания и възможностите на българското

законодателство по отношение на равенството на половете, правото на труд, равно заплащане, условия на труд и др. Представени са добри практики и е проведена дискусия за необходимостта от провеждане на политека за равни възможности на жените и мъжете на местно ниво и ролята на гражданското общество и медиите в тази насока.

Раздел IV “Насърчаване на съвместяването на професионалните и семейните задължения на жените и мъжете”

Министерството на труда и социалната политика, съвместно с Агенцията по заетостта, Агенцията за социално подпомагане и Държавната агенция за закрила на детето, предприема мерки за насърчаване на прилагането на гъвкави форми за заетост на родители, отглеждащи малки деца или полагащи грижи за зависим член в семейството. Допълнен и разширен бе обхватът на Програмите “Личен асистент” и “Социален асистент”, Проект “СЕЙН”, Проект “Фамилни центрове за деца”.

Реализирани са промени относно паричните обезщетения за майчинство и родителски отпуск. В Кодекса за социално осигуряване промените са направени със Закона за бюджета на ДОО за 2009 г. (обн. ДВ, бр. 109 от 23.12.2008 г.), съгласувано с промените в Кодекса на труда, направени със Закона за изменение и допълнение на Кодекса на труда (обн. ДВ, бр. 109 от 23.12.2008 г.).

Введено е право на платен отпуск и обезщетение от ДОО на бащата до 15-тия ден от раждането на детето. Със законодателни промени в КСО и КТ (приети на 17 декември 2008 г. от Народното събрание, обн. ДВ, бр. 109 от 23.12.2008 г.). От 1 януари 2009 г. се въведе правото осигуреният за общо заболяване и майчинство баща да ползва 15-дневен отпуск и обезщетение от ДОО при раждане на дете. По този начин се насърчава засилване отговорността на бащата да полага грижи за детето още от първите дни след раждането му. С това нововъведение се направи важна крачка за преодоляване на джендър-стереотипите. Съвременно е също и решението не само когато майката и бащата се намират в брак, но и когато живеят в съпружеско съжителство в едно домакинство, бащата да има право на този отпуск и обезщетение. Грижата е насочена към детето и няма значение дали то е родено в двойка в брак или в съпружеско съжителство.

Подобрено е регламентирането на родителския отпуск в Кодекса на труда, в Кодекса за социално осигуряване и в съответните поднормативни актове за насърчаване на равнопоставеността по отношение на осигурителните права за мъже и жени при полагане на родителски грижи. Създадени са насърчения за осигурените лица-бащи за по-активно включване в родителските ангажименти, както и за подобряване съвместяването на професионалния и семейния живот за осигурените лица – майки и бащи.

Основните промени, приети на 17 декември 2008 г., в сила от 1 януари 2009 г., касаят следното:

- Завиши се от 315 на 410 дни (от които 45 преди раждане) периодът, през който се изплаща обезщетението за бременност и раждане;
- Създаде се възможност след навършване на 6-месечна възраст на детето осигуреният за общо заболяване и майчинство баща да ползва вместо майката отпуск за остатъка до 410 календарни дни и през това време да получава парично обезщетение.
- Разшири се от 6 на 12 месеца базовият период, покрит с осигурителни вноски, изискуем за правото и за изчисляване размера на паричното обезщетение за бременност и раждане.
- Регламентирани са различните хипотези на заварени, предстоящи и бъдещи случаи, предвид влизането на промените в сила от 1 януари 2009 г.

За улесняване практическото прилагане на законодателните промени относно обезщетенията за майчинство, Централно управление на НОИ своевременно подготви и оповести на 23.12.2008 г. (в деня на обнародването в ДВ на законите) подробни указания до районните управления “Социално осигуряване”, които са поместени и на сайта на НОИ.

През 2008 г са започнали действия за разширяване на набора от статистически показатели по признак пол, свързани с обезщетенията и помощите от ДОО, включително за родителски отпуск, с цел подпомагане мониторинга на насърчаването на равнопоставеността на половете и обогатяване на националната статистика и Евростат със социалноосигурителни данни по пол. За целта се извършва програмиране за целите на статистиката по пол на изходящите данни от обработката на болничните листове през съответните модули на Информационната система на НОИ, с очакван резултат през 2009 г.

Извършени са изменения в Закона за защита от дискриминация, които въвеждат правото на жената в отпуск поради бременност, раждане и осиновяване или отпуск за отглеждане на дете до 2-годишна възраст, след изтичане на отпуска, да се завърне на работното си място или на равностойна позиция в срокове и при условия, които са не по-малко благоприятни за нея, и да се възползва от всяко подобряване на условията на труд, на което би имала право по време на отсъствието си /с които се постига съответствие на националното законодателство с изискванията на Директива 2006/54/ЕИО за прилагането на принципите на равните възможности и равното третиране на жените и мъжете (преразгледана)/. Това право е разпространено и върху родител при ползване на отпуска за бащинство и/или осиновяване и отпуск за отглеждане на дете до 2-годишна възраст. Родителят при изтичане на този отпуск има правото да се завърне на работното си място или на равностойна длъжност при условия и ред, не по-малко благоприятни за него, както и да се възползва от всяко подобряване на условията на труд, на което би имал право по време на отсъствието си.

Раздел V “Насърчаване на равнопоставеността на жените и мъжете в процесите на взимане на решения”

В областта на овластяването на жените неправителствените организации са водещи. Работата по проекти на неправителствения сектор през 2008 г., свързани с предстоящите парламентарни избори през 2009 г. и за повишване на чувствителността на обществото към участието на жените в политиката засилват надеждата, че предстои да се извършат онези крайно необходими вътрешни реформи за демократизиране на основните политически партии, които да доведат до балансирано участие на жените и мъжете в политиката. Така например фондация „Джендър проект в България” включи партиите БСП, НДСВ, СДС и ГЕРБ в Регионален проект, проведен в 10 страни от бившия Пакт за стабилност, финансиран от Правителството на Германия, чрез мрежата Gender Task Force. Представители на висшето ръководство на тези партии – жени и мъже, участваха в регионална среща с колеги от Македония, Косово и Албания, след което се проведеха местни партийни инициативи за насърчаване издигането на жените в партийните структури. През януари 2009 г. в процеса се включи и Софийската организация на ДПС.

Темата за повишаване на участието на жените в процесите на вземане на решения бе една от основните теми на проведената от Министерство на труда и социалната политика и Комисията за защита от дискриминация през 2008 г. информационна кампания за премахване на разликата в заплащането на труда на жените и мъжете в България.

В изпълнение на т. 9 и т. 15 от Плана, разпоредбите на Закона за Министерство на вътрешните работи /ЗМВР/ от 2006 г., (изменен и допълнен през 2008 г. – обн.ДВ, бр. 69/05.07.2008 г.), както и на подзаконовите нормативни актове, свързани с неговото прилагане, са приведени в съответствие с изискванията за равнопоставеност между мъжете и жените. Осигурени са равни възможности за достъп до държавна служба в МВР и до професионално и служебно развитие. Заличена е разликата в пределната възраст за служба в МВР на мъжете и жените. Чрез въвеждане на конкурсното начало при приемане на служба и израстване в кариерата, се дава възможност за назначаването на жени, включително и на управленски длъжности, при равни други условия. Повишава се броят на жените, назначени на различни длъжности в министерството, като през 2006 г. са назначени 731 жени, а през 2008 г. – 815 жени. През 2006 г. жените съставляват 5,69 % от общия брой назначени служители на ръководни длъжности, а за 2008 г. техният брой се е увеличил на 6,57 %.

При назначаване на длъжности в администрацията на МВР, се насърчава изборът на подходящи кандидати в съответствие с разпоредбите на чл. 39 от Закона за защита срещу дискриминацията.

VI. „Премахване на насилието, основано на пола и трафика на хора”

Във връзка с изпълнението на мерките от Раздел VI от Плана – “Премахване на насилието, основано на пола и трафика на хора” Министерството на вътрешните работи

през 2008 г. е извършило проучване на ефективността от прилагането на Закона за защита от домашното насилие и е подготвен законопроект за изменение и допълнение на Закон за защита от домашното насилие.

С окръжно писмо на директора на бившата Главна дирекция “ППООРП” от директорите на Столичната и областните дирекции “Полиция” е изискано изготвянето на справка за констатираните трудности и проблеми в дейността по прилагане на ЗЗДН, както и предложения за промени в закона и други нормативни актове, регламентиращи въпроси, свързани с работата по случаи на домашно насилие. Проведени са консултации и с представители на неправителствения сектор, активно работещи в сферата на защита срещу домашно насилие: Фондация “Български център за джендър изследвания”, Фондация “Център Надя”, Фондация за грижи в общността “Дива”, Фондация “Анимус”, Асоциация “Деметра” и др.

Представители на неправителствената организация “Защита на човешките права” – Минесота, САЩ, през м. юни 2008 г. са извършили мониторинг на дейността на служителите от ОДП-Бургас по отношение приложението на ЗЗДН и добрите практики, постигнати с Асоциация “Деметра” в ограничаване на подобен род случаи. Обобщени данни от това проучване са предоставени на работната група от МВР за изготвяне на проект на ЗИД – ЗЗДН и други нормативни актове.

Работната група е разработила проект на Закон за изменение и допълнение на ЗЗДН и НК, с който се създават условия за спазването на Препоръка (2002) 5 на Комитета на министрите за защита на жените от насилие на Съвета на Европа, който е внесен в междуведомствената работна група в Министерство на правосъдието.

Създадената постоянна работна група е разработила План за привеждане в действие на Програмата за превенция и защита от домашно насилие, приета с Решение на Министерски съвет. В изпълнение на ангажиментите, възникващи за МВР от Програмата и Плана за привеждането ѝ в действие, в МВР е създадена междуведомствена работна група за разработване на Справочник със съвети към пострадалите лица за получаване на бърза и ефективна защита в случаи на домашно насилие.

През 2008 г. е разработен Справочник със съвети към пострадалите лица за получаване на бърза и ефективна защита в случаи на домашно насилие, който е издаден в 15 000 екземпляра и е разпределен в структурите на МВР, като задължително се предоставя на полицейските и младши полицейските инспектори, инспекторите ДПС, ОДЦ(ОДЧ) и в приемните помещения на МВР.

МВР е предприело необходимите действия за провеждането на обучение на полицейските служители за работа по случаи на домашно насилие. Бившата НСП, съвместно с партньори от неправителствения сектор, е организираща 15 семинара за обучение на своите служители в тази област, като например: “Действия на полицейските органи по реда на ЗЗДН”, “Какви мерки може да предприеме полицията в случаи на домашно насилие”; “Действия на полицейските органи при случаи на домашно насилие” – съвместно с Фондация “Български център за джендър

изследвания”; “Психологическа подкрепа и помощ на жертвите от домашно насилие”- съвместно с Фондация за грижи в общността “Дива”; “Ефективни стратегии за приложение на Закона за защита от домашно насилие” - в рамките на професионалното обучение по месторабота на служителите от ОДП и СДП.

Съобразно Плана за привеждане в действие на Програмата за организиране на професионално обучение без откъсване от работа на полицейските служители по проблема “домашно насилие”, е определен учебният хорариум по теми за подготовка на полицейските служители за работа по случаи на домашно насилие и в годишните планове за обучение на структурните звена са включени теми за подготовка на полицейските служители за работа по случаи на домашно насилие.

Подготвена е и изпратена в Министерство на финансите финансова обосновка относно отпускане на допълнителни средства за провеждане на обучения през 2009 г. Обосновката включва провеждането на 10 двудневни обучения на по 40 служители – общо за 400 служители на МВР.

През пролетта на 2008 г. представители на МВР са взели участие в два семинара за обучение на обучители по противодействие на трафика на хора, проведени в Националния институт по правосъдие.

Експерти от МВР са разработили и внедрили на съществуващата интернет страница на МВР и на бившата ГД “ППООРП” публикуването на достъпна информация, насочена към пострадалите от домашно насилие лица.

Работна група към бившата НСП е разработила Методически указания за действията на полицейските органи по Закона за защита срещу домашно насилие, утвърдени от министъра на вътрешните работи, които съдържат основните изисквания и правила за действие, произтичащи от разпоредбите на ЗЗДН. Като добра практика от прилагането на Методическите указания може да се посочи съхраняването в ОДЧ на РПУ на папки с копия от издадените заповеди за защита в обслужвания район.

Разработени са и Методически указания за събиране на данни, автоматизирана обработка и анализ на информация във връзка с регистрирането на постъпили съобщения за извършени актове на домашно насилие, с цел да бъде създаден механизъм за систематизиране на информация за: предишни случаи на домашно насилие с наложена мярка; предишни прояви на извършителя спрямо друго лице; спецификата на извършените актове; налагани мерки със заповед за защита; започнали производства по ЗЗДН и т.н. По този начин полицейските органи ще могат по-ефективно да реагират при получаване на сигнали за случаи на домашно насилие. Същевременно, тази информация ще може да бъде използвана и от съда при произнасянето по постъпили молби за налагане на мерки за защита по ЗЗДН.

С цел осигуряване изпълнението на разпоредбата на чл. 21 от Закона за защита срещу домашното насилие и т. 31 от Методическите указания за действията на полицейските органи по Закона за защита срещу домашното насилие, утвърдени със заповед на министъра на вътрешните работи, директорът на Главна дирекция “Охранителна полиция” със своя заповед от 04.09.2008 г. е определил ред за събиране

и предоставяне на информация за случаите на издадени заповеди за защита по Закона за защита срещу домашното насилие в структурите на МВР.

Ежемесечно до 25-то число, определените за регионални координатори по въпросите на домашното насилие служители, събират и предоставят на националния координатор в Главна дирекция “Охранителна полиция” информация за издадените заповеди за защита по ЗЗДН. Ежемесечно до 30-то число на месеца, националният координатор обобщава получената информация за издадените заповеди за защита на територията на цялата страна – поотделно за всяка областна дирекция на МВР. Обобщената информация се изпраща до столичната и областните дирекции на МВР.

Във връзка с националната кампания “16 дни против насилието над жени”, с участието на представители на различни структури на МВР, през 2008 г. са проведени разнообразни инициативи. В училищата са провеждани разговори, на които са се разисквали въпроси как да се предпазват от трафика на жени, как да се избягват рисковете, каква помощ и съдействие могат да очакват и от кого.

Проведена е кръгла маса “Домашното насилие и алтернативи за социално включване на българската жена и девойка” в Народното събрание на 09.04.2008 г. с участието на представители на държавни органи, неправителствени организации и представители от МВР.

От 29.09. до 01.10.2008 г. е проведен Трети форум “Полиция в близост до обществото” – “Социално разнообразие и полиция в близост до обществото” с участието на представители на полицейските структури от държавите-членки на Асоциацията на полицейските ръководители в Югоизточна Европа. В рамките на конференцията един от семинарите е посветен на полицейската дейност в близост до обществото в случаи на домашно насилие, като в него участие са взели полицейски служители от всички държави-членки и представители на неправителствени организации. По време на семинара е обменен полицейският опит в областта на работата по случаи на домашно насилие.

На 18 октомври 2008 г. е проведен Евроден на трафика на хора. Под патронажа на заместник-председателя на парламента е проведена кръгла маса с участието на министъра на вътрешните работи и представители от Дирекция “Противодействие на организираната и тежката престъпност” и ГДПП.

От 5 до 7.11.2008 г. в НИП е проведен семинар на тема “Прилагане на Закона за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления”, където се включват и пострадали от престъплението “трафик на хора”. Семинарът е проведен по туининг-проект по програма ФАР “Изграждане и укрепване на националната система за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления”. В него са участвали неправителствени организации и като представители на МВР - разследващи полицаи от областните дирекции на МВР.

Превенцията на насилието, най-тежките форми на детския труд, трафика и сексуалната експлоатация на деца, е сред основните приоритетни области, по които Държавната агенция за закрила на детето работи. В подкрепа на специалистите,

работещи с деца, и с оглед повишаване на професионалната им компетентност при работата по случаи на насилие са преиздадени и разпространени: „Насилие – как да се предпазим от него“; „Сам в къщи“ – със съвети за родители; „Система за закрила на детето“; „Всички деца са различно, но с равни права“ и „Конвенция на ООН за правата на детето“. През месец март 2008 г. са преиздадени и „Практическо ръководство за социална работа с деца, преживели насилие“ и „Методика за оценка на риска от насилие в семейството“ в тираж 2000 броя, които са разпространени в училищната мрежа и Дирекциите „Социално подпомагане“. Издадено е ръководство (наръчник) „Модел за превенция на насилието в училище“, разработено след приключване на проект „Предотвратяване на сексуалната експлоатация и насилие към деца“.

Във връзка с Европейския ден за борба с трафика на хора на 18 октомври, през 2008 г. за втора поредна година се организира кампания под наслов „Трафик на хора: Време за действие“, в която Държавната агенция за закрила на детето участва като партньор на Националната комисия за борба с трафик на хора.

Едно от събитията на кампанията беше провеждането на час на класа в училищата в цялата страна, посветен на темата трафик на хора. Представянето на темата за трафика е доста деликатна във възрастово отношение, още повече когато се касае за обучения на деца, поради спецификата на процеса на трафикиране и пряката връзка с темата за насилие. Именно поради тази специфика, експерти от ДАЗД разработиха въвеждащ модул за обучение по темата за ученици от 5-6 клас в общообразователните училища, като отправната точка към темата за трафика е темата за насилието.

От създаването на Държавната агенция за закрила на детето през 2001 г. се събира информация за броя и профила на децата, жертви на насилие, с цел да се очертаят тенденции и съответно да се предприемат адекватни мерки за превенция на насилието и закрила на децата.

Като основен инструмент за набиране на информация е използвана специално разработена информационна карта, която се попълва от всички отдели, които осъществяват дейностите по закрила на детето на общинско ниво. Въпросите в картата включват основни показатели по случаите на насилие над деца, по които работят социалните работници през отчетния период:

- брой случаи на насилие над деца;
- вид на насилието;
- място на извършване на насилието;
- възраст и семеен статус на децата, жертва на насилие;
- профил на подателя на сигнала;
- профил на извършителя на насилието;
- предприети мерки.

Държавната агенция за закрила на детето събира и поддържа информационна база данни за деца, жертви на насилие, в това число жертви на трафик, сексуална експлоатация и други форми на злоупотреба. Тези данни се събират на база на

постъпили сигнали и жалби в агенцията /чрез жалби постъпили в деловодството на ДАЗД, сигнали, постъпили по телефона, на електронната поща на агенцията и на специализирания сайт за сексуална експлоатация на деца с търговска цел – www.stopech.sacp.government.bg/ и отделите за закрила на детето.

От гледна точка на социалната работа, “случай” се отваря за всяко дете, за което се установи, че има нужда от закрила. Това става след обстойно проучване и оценка на подадения сигнал. Социалната практика у нас показва, че в края на 2007 г. около три от всеки пет подадени сигнала стават случаи, по които социалните работници работят.

От 2003 г. Държавната агенция за закрила на детето събира данни за жертви на трафик по следните показатели:

- Брой реферирани случаи на деца в чужбина, за които е било необходимо предприемането на мерки за закрила
- Брой координирани от ДАЗД случаи на деца, жертви на трафик съгласно Координационния механизъм
- Брой предложения на ограничителни мерки с цел предотвратяване на повторно извеждане в чужбина и въвличане на деца в неподходящи за тяхното развитие дейности, съгласно чл. 76 а от Закона за български документи за самоличност.

За 2008 г. Държавната агенция за закрила на детето, съгласно Координационния механизъм за реферирание и обгрижване на случаи на непридружени български деца и деца – жертви на трафик, завръщащи се от чужбина е координирала **71 случая** на деца от които: 43 от Гърция, 4 деца от Австрия, 1 дете от Испания, 3 деца от Швейцария, 1 дете от Белгия, 1 дете от Чехия, 1 дете от Кипър, 1 дете от Румъния, 2 деца от Италия, 5 деца от Германия, 2 деца от Франция, 5 деца от Холандия, 2 деца от Дания.

За 2008 г. председателят на ДАЗД е предложил на министъра на вътрешните работи налагането на **51 мерки** по чл. 76 а от Закона за българските документи за самоличност.

Във връзка с извършвания мониторинг в АСП на случаите на деца, жертви на трафик към 31.12.2008г. общият брой случаи на деца, репатрирани от чужбина е **25**. След предприемане на мярка за закрила спрямо репатрираното дете, то се настанява в Кризисен център, като започва период на наблюдение от отдел “Закрила на детето”.

На територията на цялата страна регулярно се провеждат срещи и дискусии за популяризиране дейността на отделите “Закрила на детето”, свързани с предотвратяване на риска от насилие в семейството, училище, и на улицата, както и запознаване на децата с техните права и задължения.

Провеждат се съвместни срещи с представители на училищните комисии за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни във връзка с контрола за посещаемост на учебните занятия и набелязване на дейности за преодоляване на агресията в училищата.

За подкрепа на децата - жертви на трафик в страната са открити и функционират пет Кризисни центъра в с. Балван, община Велико Търново и градовете Пазарджик, Драгоман, Алфатар и Монтана. Основните услуги, които се предоставят в Кризисните

центрове, са предоставяне на подслон и храна, задоволяване на здравни потребности, осигуряване на психологическа подкрепа, овладяване на жизнени и социални умения, осигуряване участието на детето в училищна форма на обучение, подготовка за реинтеграция в семейството или ако това е невъзможно, спрямо детето се предприема адекватна мярка за закрила. Всеки Кризисен център работи целогодишно при денонощен режим, като има възможност за прием на десет деца. Настаняването на децата в центъра се извършва от ОЗД, съгласно разпоредбите на нормативната уредба, в срок до шест месеца, в зависимост от индивидуалните потребности на детето. Междуведомствена работна група разработи Правилник за дейността на Кризисен център за деца – жертви на трафик и деца, пострадали от насилие. Според данни на служителите на Кризисните центрове за периода 2007 – м. юли 2008 г. през тях са преминали приблизително 100 деца. От 01. 01. 2007 г. кризисните центрове са делегирана от държавата дейност, т.е. финансират се от държавния бюджет чрез бюджетите на общините.

Към 31.12.2008г. на територията на страната функционират 6 Кризисни центъра с общ капацитет 59, от тях новоразкрити са 3 в следните общините Общ. Алфатар, общ. Монтана, община Силистра.

Раздел VII. Действия за премахване на съществуващите в обществото джендър стереотипи.

Проведени са обучения и информационни кампании на национално, регионално и местно ниво по въпросите на равнопоставеността на половете и джендър мейнстриймिंग подхода – в градовете Царево, Айтос, Ловеч, Велико Търново, Полски Тръмбеш, Русе, Бяла, Добрич, Перник, Пловдив, Плевен, Видин, Дряново – обучени са 310 човека.

Поддържат се рубриците в електронните страници на почти всички министерства за информиране за политиката и действията по равнопоставеността на жените и мъжете.

В специализираната страница на Министерство на труда и социалната политика www.mlsp.government.bg/equal се актуализира информацията за политиката по равнопоставеност на жените и мъжете за съответствие с европейското законодателство и практика.

Проведени са множество съвместни мероприятия със социалните партньори и неправителствените организации за насърчаване на обществени дебати по редица въпроси по равнопоставеността на жените и мъжете – семинари по проекти, работни срещи на Коалицията за джендър равенство, създадени са консултативни и експертни работни групи по проекти на Програма ПРОГРЕС.

По проект, финансиран от Европейската Комисия и ръководен от Обучителния център на МОТ в Торино, Търговско-промишлената палата организира 3-дневно обучение на представители на малкия и средния бизнес и на всички заинтересовани

организации по темата „Джендър стереотипи в МСП“. Обучението беше проведено от български експерти от фондация „Джендър проект в България“ и МТСП.

Като цяло целите на Националния план за действие за насърчаване на равнопоставеността на жените и мъжете за 2008 г. са постигнати, но трябва да се има предвид необходимостта от допълнителни финансови средства за провеждане на дейности по проблемите на равнопоставеността във всички администрации на централната и местна власт, като и при социалните партньори на всички нива от горе до всяка община или предприятие.